

מועד קטן יג

משה שווערד

1. ספר חלקת בנימין

משום דכל יומא מפקע לי' ממצות. ואיכא למידק דהול"ל משום דמפקע לי' ממצות ומאי קא מוסיף במש"כ כל יומא וי"ל לפמ"ש"כ רש"י בסוגיא דגיטין מ"ד א' (וכ"ה ברוב הבאשונים) דבעיא דקנסו בנו כמכר עבדו מיירי בחיוב לפדותו מן העכו"ם וכדקיי"ל בגיטין שם והתם קתני דחייב לפדותו עד עשרה בדמיו וקתני טעמא משום דכל יומא מפקע לי' ממצות ור"ל דשפיר מסתבר לפדותו אף ביותר משווי דכיון דבכל יומא מפקע לי' ממצות יש בזה חיוב נוסף לפדותו ושפיר קנסינן לי' כנגד יותר משעה אחת ואף עד עשרה בדמיו ומשום שאבד ממנו מצות דהרבה ימים ומשום"ה גם בסוגיין דמשמעתי בחיוב לפדותו נקט ג"כ כי הך לישנא ואף לרש"י הכא י"ל שנקט לישנא דסוגיא דפדיון הנ"ל.

2. שפת אמת על מועד קטן דף יג/א

בגמ' את"ל מכר עבדו קונסין בנו פרש"י שלא ישעבד עם העבד ומשמע אבל לקנוס הבן לפדותו כמו שקונסין לאב בזה לא מבעי לי' כלל, ולכאורה משמע הכי בגמ' מדאמר' או ממונא קניס והא איתא משמע פי' ממונא העבד שיצא לחירות, מיהו ברש"י שבר"ף וברש"י בגיטין פי' לקנוס הבן לפדותו ולפי"ז פי' ממונא היינו הממון שנשאר מהאב שיהי' משועבד לזה לפדותו, ולפי"ז אפשר דאפי' למסקנא דלא קנסו הבן היינו לפדותו אבל לחירות כבר יצא כיון דקנסוהו לגברא תיכף כשמכרו שיצא מת"י א"כ כבר נעשה בן חורין וצ"ע לדינא, ובלשון הרמב"ם (פ"ה מה' עבדים) ג"כ לא נתברר לי פירושו שכ' אין קונסין הבן להחזיר העבד לשחרור ע"ש:

3. שערים מצויינים בהלכה

דף יג. גברא קניס רבנן כו', או דלמא ממונא קניס רבנן. עי' ברש"י. והביאור בזה אי הוי איסור גברא או איסור חפצא, עי' בגמ' נדרים (ב:). וכעין דהכא איכא במס' ביצה (יז.) גבי מי שלא הניח עירוב תבשילין, הוא נאסר וקמחו לא נאסר, או דלמא גם קמחו נאסר, ואי הוי איסור גברא אז אינו אסור כי אם לו לבד, אבל לאחרים מותר, ואי הוי איסור חפצא אז אסור לכל.

4. הרא"ש על מועד קטן פרק ראשון - סימן א

תנו רבנן (חגיגה דף יח.) את חג המצות תשמור לימד על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי רבי יאשיהו. ורבי יונתן אומר קל וחומר ומה ראשון ושביעי שאין קדושה לא לפנייהם ולא לאחרייהם אסורין בעשיית מלאכה חולו של מועד שיש קדושה לפנייהם ולאחרייהם אינו דין שיהו אסורין בעשיית מלאכה ששת ימי בראשית יוכיחו שיש קדושה לפנייהם ולאחרייהם ומותרין בעשיית מלאכה מה לששת ימי בראשית שאין בהן קרבן מוסף תאמר בחולו של מועד שיש בהן קרבן מוסף ר"ח יוכיחו שיש בהן קרבן מוסף ומותרים בעשיית מלאכה מה לר"ח שאינו קרוי מקרא קודש תאמר בחולו של מועד שכן קרוי מקרא קודש והואיל וקרוין מקרא קודש דין הוא שיהו אסורין בעשיית מלאכה. תניא אייך כל מלאכת עבודה לא תעשו לימד על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי ר"י הגלילי ר' עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא אומר אלה מועדי ה' מקראי קודש במה הכתוב מדבר אי בראשון הרי כבר נאמר שבתון אי בשביעי הרי כבר נאמר שבתון הא אין הכתוב מדבר אלא בחולו של מועד שאסורין בעשיית מלאכה תניא אייך ששת ימים תאכל מצות וכיום השביעי עצרת מה שביעי עצור אף ששי עצור אי מה שביעי עצור בכל מלאכה אף ששי עצור בכל מלאכה ת"ל השביעי שביעי עצור בכל מלאכה. ואין הששי עצור בכל מלאכה הרי שלא מסרן הכתוב אלא לחכמים לומר לך איזהו יום אסור ואיזהו יום מותר ואיזו מלאכה אסורה ואיזו היא מלאכה מותרת. ותו גרסינן בפ'

אין דורשין [שם] אמר ליה ר' יוחנן לריש לקיש אלא מעתה דכתיב חג האסיף הכי נמי איזהו חג שאתה חוגג ואוסף בו הוי אומר זהו חג הסוכות אימת אילימא ביו"ט אסיפה ביו"ט מי שרי אלא בחול המועד אסיפה בחול המועד מי שרי אלא חג הבא בזמן אסיפה הכא נמי חג הבא בזמן קצירה מכלל דתרווייהו סבירא להו דחולו של מועד אסורין בעשיית מלאכה **מכל הלין משמע לכאורה דמלאכה בחולו של מועד אסירא מדאורייתא** וכן בריש פרק שני לקמן (דף יא ע"ב) דקאמר לא מיבעיא בימי אבלו דאיסור מלאכה מדרבנן אלא אפילו חולו של מועד דאיסור מלאכה דאורייתא **והיה קשה לר"ת אי הוי דאורייתא היאך התיירו חכמים כמה מלאכות לעשות בחוה"מ כל דבר האבד וכן אם אין לו מה יאכל והיכן מצינו איסור דאורייתא מקצתו אסור ומקצתו מותר** ועוד דתנן בפ"ג דמגילה (דף כא.) כל מקום שאין יו"ט ויש מוסף כגון חולו של מועד ור"ח קורין ארבעה אלמא דלא מיתסר מלאכה בחול המועד מדקאמר ואין יו"ט ועוד דכילי ליה בהדי ר"ח דאין בו איסור מלאכה אלא מנהג לנשים כדאמר בירושלמי דתענית (פ"ק הלכה ה) הני נשי דרגילי דלא למיעבד עבידתא בריש ירחא מנהגא הוא. ועוד גרסי' בירושלמי דמכילתין (פ"ב הלכה ג) אמר רבי אבא בר ממל אילו היה לי מי שימנה עמי התרתי שיעשו מלאכה בחוה"מ כלום אסרו מלאכה בחול המועד אלא כדי שיהו אוכלין ושותין ושמהים ויגיעים בתורה ואינן אוכלין ושותין ופוחזים אלמא דאיסור מלאכה בחולו של מועד אינו אלא מדרבנן **וכן (בפ"ב דף יב ע"ב) גבי ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד ובעי עלה בגמרא כיון ומת מהו שיקנסו בנו אחריו את"ל צרם אוזן הבכור ומת קנסו בנו אחריו התם איסורא דאורייתא אלמא משמע דאיסור מלאכה במועד הוי דרבנן ומיהו יש לדחות דאכיון מלאכתו במועד קאי דהשתא מיהו ליכא איסור דאורייתא כיון דדבר האבד הוא ומיהו מכל הני ראיות מיסתברא דמלאכת חול המועד לא מיתסרא אלא מדרבנן והא דקאמר לקמן בריש פ"ב אלא אפילו בחולו של מועד דאיסור מלאכה דאורייתא כעין דאורייתא קאמר משום דאסמכוהו אקראי דאורייתא... ועוד נ"ל להביא ראיה דקראי אסמכתא בעלמא ניהו** דתינה למאן דדריש וביום השביעי עצרת לדידיה מסרו הכתוב לחכמים משום דמקרא משמע לאסור במקצת מלאכה ולא בכל מלאכה הלכך מסרו לחכמים להתיר הנראה בעיניהם ולאסור הנראה בעיניהם אבל שאר תנאי דדרשו איסור מלאכה מקרא ומק"ו מנא להו לחלק במלאכות ועוד היאך דריש מחג המצות תשמור איסור מלאכה לחול המועד אלא רמז בעלמא לאסמכתא כדדרש בת"כ משבתן דאין עולין באילן ואין רוכבין על גבי בהמה. ועוד רבי יונתן דריש מק"ו דראשון ושביעי לאסור מלאכה בחול המועד האי ק"ו למיעקר קרא הוא דכתיב חג המצות לה' שבעת ימים מצות תאכלו ביום הראשון מקרא קודש. יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו והקרבתם אשה לה' שבעת ימים ביום השביעי מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו וכן כתיב נמי בחג הסוכות אלמא קראי מוכחי בהדיא דשבעת ימים לא נאמרו כ"א לאכילת מצה ולהקרבת אשה אבל מלאכה לא נאסרה כי אם בראשון ובשביעי אלא ודאי ק"ו ליתא אלא אסמכתא בעלמא לחזק דברי חכמים שאסרו מלאכת חוה"מ אבל התיירו דבר האבד כדתנן:

5. תוספות מועד קטן דף יג/א

נטייבה או נדיירה - פי' בקונטרס היינו מלאכה שבקרקע מדרבנן אבל נטלו קוצים אין זו עבודת קרקע ובגיטין (ד' מד: ושם) פירש בקונטרס דבקווצה מלאכה דרבנן וצ"ל דאיירי בקוצים תלושים דמחוברים כל דהו הוי דאורייתא דאמרינן בשבת (ד' קג.) התולש עולשין והמזרז זרדין אם ליפות את הקרקע כל שהוא ואע"פ שאין מכיון ליפות דקאמר התם דפטור גבי שבת כגון בארעא דחבריה אבל גבי שביעית לא בעינן מלאכת מחשבת:

6. שערין מצויינים בהלכה

מתכוין. והתוס' במס' שבת (קי: ד"ה ומי שרי) הביאו שיטת השאילתות, שמחלק בין איסורי שבת לשאר איסורין, דדוקא גבי שבת קי"ל כר"ש דדבר שאין מתכוין מותר, משום דמלאכת מחשבת אסרה תורה, אבל בשאר איסורין קי"ל כר' יהודה דאסור, ושיטת התוס' (שם) דאין חילוק. וגם בחכמת שלמה (להגרש"ק, או"ח סי' רעח) הביא מחלוקת ראשונים אם גם בשאר איסורין אסור פסיק רישא, דבתוס' במס' פסחים (כה: ד"ה לא אפשר) מפורש דפסיק רישא אסור בשאר איסורין, והר"ן במס' חולין (פ"ז) בסוגיא דריחא מילתא הוכיח דמותר בשאר איסורין. וצ"ע במה עדיף איסור שביעית משאר איסורין. ועי' מה שכתבנו במס' שבת (כט:; קי:) ובמס' פסחים (כה:).

נטייבה או נדיירה לא תזרע למוצאי שביעית. פרש"י נטייבה שהולך הזבל בעגלות ומשאות, נדיירה ע"י דיר בהמות ניזדבלה, ועבודת קרקע היא, וכל הני מדרבנן ניהו. וכתבו התוס' דגבי איסור שביעית לא בעינן מלאכת מחשבת ואסור בכל ענין. וצ"ע בדבר שאינו מתכוין, ומלאכה שאינה צריכה לגופה, ופסיק רישא, ומתעסק, אי לא שייכי במלאכת שביעית. ואיתא בגמ' זבחים (צא:) המתנדב יין מזולפו ע"ג האישים, ופריך והא קא מכבה, ומוקי לה כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר, והרי דגם בשאר איסורי תורה שייך ענין אין

שם בתום'. אבל גבי שביעית לא צעיק מלאכה
 מחשבת. עיין שו"ת בית יצחק או"ח (סימן
 שא אומ יא) שנסתפק בשבת או יו"ט שצביעית,
 אי אמרינן מיגו דחשיב מלאכה לשביעית חשיב נמי
 לציין שבת, כעין דאמרינן בשבת (לא א), ועיין סס

8. תוספות מועד קטן דף יג/א

נטיבה - פ"י בקונטרס זבל בהמות ובפ"י ר"ח חורש בה חרישה יתירא ובירושלמי מפרש כן ומ"מ אין נראה שתהא מן התורה
 וקשה היכי מוכח מיניה בבכורות (ד' לד:) בעיא דצ"ר און בבכור דהוי דאורייתא ומוכר עבדו נמי בפ' השולח (גיטין מד:) הא
 גבי עבד דכ"ע דפקע ממצות חמיר טפי [1] ואומר ר"ת דבשביעית נחמיר כדאמר בקדושין פ"ק (ד' כ.) כמה קשה אבקה של
 שביעית משום הכי יש לפשוט כל הני [2] א"נ ראוי להחמיר טפי מבשום מקום משום דהוי מזלזלין בה כדאמר (בסוף) הניזקין
 (דף נד.) שהיו חשודין על השביעית לכך מייתי שפיר מיגה:

9. ספר מי מועד

גמרא - "שכר פעולה שאין לו מה יאכל מהו"

א) הגמרא מסיק שמותר להשכיר פועל שאין לו מה יאכל וכן נפסק להלכה בשו"ע
 סימן תקמ"ב סעיף ב'. ובעיקר ההיתר לפועל לעשות מלאכה הואיל ואין לו מה לאכול,
 כתב הנ"י שהוא נחשב כדבר האבד שאם אין לו מה לאכול אין לך דבר האבד יותר
 מזה. והיינו כיסוד של המ"ז בסוף סימן תקמ"א (שהבאנו לעיל דף י.) שאם חסר לו
 דבר שא"א לו בלעדו במועד הרי הוא כדבר האבד.

וכשיטת הנ"י כן נראה מהתוספות ר"ד ור"ן לעיל (דף יא.) שפירשו על הא דתנן
 שגור יוחנן ב"ג שלא יכה בפטיש במועד בירושלים, שהיו עניים ולא היו להם מה
 לאכול ומשו"ה היו עוסקים במלאכתם במועד (וע"ע לעיל בדף יב:) שהוכחנו שכן הוא
 שיטת הרמב"ן ע"ש). וע"ש בגמרא שמכאור שנחשב כדבר האבד ותלוי במחלוקת רבי
 יוסי ורבי יהודה אם דבר האבד צריך שינוי או לא. וא"כ מכאור שפועל שאין לו מה
 לאכול נחשב כדבר האבד. וכן נראה מביאור הגר"א בסימן תקמ"ב סעיף א', שכתב על
 הא שפסק הרמ"א שם שמותר להשכיר אחרים לעשות מלאכת דבר האבד בשבילו,
 שהטעם הוא שכמו שהתירו לבעה"ב משום פועל בסוגיין. ה"נ התירו לפועל משום
 בעה"ב. הרי שלמד מסוגיין להתיר מלאכה לדבר האבד. והיינו כנ"ל שפועל שאין לו
 מה לאכול מותר משום דבר האבד. ועל עיקר דברי הגר"א שם עיין מה שכתבנו בחלק
 העיונים (סימן ל"א).

ב) מצד שני עיין ברש"י בסוף הסוגיא דמשמע מדבריו שעיקר ההיתר לעשות
 מלאכה בשאין לו מה לאכול היינו משום צורך המועד. וכן נראה מהרי"ן גיאות
 בהלכות חוה"מ שכתב: "ובשביל צורך המועד מותר לו לבעה"ב לשכור אפילו בדבר
 שאינו אבוד דקיי"ל שכר פעולה שאין לו מה לאכול מותר". וכן נראה מהחזון איש
 שהבאנו לעיל (דף יב:).

ג) והנה עיין במשנה ברורה סימן תקמ"ב ס"ק ז' שמביא מחלוקת אחרונים אם
 מותר רק היכא שאין לו מה לאכול ממש אפילו לחם ומים, או אף היכא שאין לו יין
 ובשר ושאר צרכי יו"ט שאף זה נחשב כאין לו מה לאכול. והיה מקום לומר שאף

10. שערים מצויינים בהלכה

מועד משום טירחא הוא כו', ארבעה עשר משום צורך יו"ט הוא. לפי הריטב"א כמועד יש חיוב שמחת הרגל ואסרו הטירחא כדי שלא למעט בשמחת הרגל, ולפיכך התירו דבר האבד כדי שלא יהא דואג על ההפסד ונמנע משמחת יו"ט, אבל איסור מלאכה בי"ד אינו למעט טורח ועמל דהא חול גמור הוא, ואסרו הטירחא כדי להכין צרכי יו"ט או שיתעסק בצרכי פסחו בזמן שבחמ"ק קיים, או בזה"ז בצרכי מצה ומרור. ועי' ברמב"ם ובמ"מ (יו"ט פ"ח הי"ח) דמשמע דאינו משום שיש לו להתעסק בצרכי פסח ויו"ט, אלא עצם הקרבת החגיגה ושחיטת ק"פ עושה הזמן ליו"ט, אלא שהוא קל מחוה"מ. והתוס' במס' פסחים (ג.) הביאו מירושלמי דמטעם זה של שחיטת ק"פ אסור במלאכה מדאורייתא. ומגמרא דהכא מבואר בהדיא דמשום צורך יו"ט הוא. וצ"ל דהוא פלוגתת ירושלמי ובבלי.

11. ספר מי מועד

שם - "אין מביאים כלים מבית האומן"

בביאור הטעם לאסור להביא כלים מבית האומן נחלקו הראשונים. יש שמבארים שהוא מטעם חשדא, שיהשבו אחרים שבאותו היום הביא הכלים לאומן לתקנם. ולפי טעם זה אף היבא שאין לאסור מטעם טירחא, כגון מבית לבית באותו חצר וכיוצ"ב, יש לאסור להביא מבית האומן לביתו. ויש שביארו שהוא מטעם טירחא, ולפי זה אין להחמיר באיסור הבאת כלים מבית האומן יותר מפינוי דירתו. ועיין בביאור הגר"א (סימן תקל"ה) שכתב שבאמת מכאן הוציא הטור שאסור לפנות אפילו כליו מבית לבית והיינו כשיטה השניה בראשונים שהטעם לאסור הבאת כלים מבית האומן הוא מטעם טירחא.

ובאמת לפי הסוברים שיש לאסור להביא כלים מבית האומן לביתו מטעם חשד ולא רק מטעם טירחא, יש לעיין היבא שיש לחוש לגניבא וא"א להביא כליו אלא או למקום רחוק דרך רשות הרבים שיש בו משום טירחא או לביתו שסמוך לבית האומן שאין בו משום טירחא אבל יש בו משום חשד, לאיזה מקום יש להביאם. האם יש להחמיר יותר מטעם חשד או יותר מטעם טירחא. ועיין בג"י על המשנה שמשמע שיש לחוש יותר לטירחא אבל בסוף הגמרא שם כתב שיש להביאם למקום רחוק ולא לביתו שיש להחמיר יותר לחשד וצ"ע.

12. שערים מצויינים בהלכה

דף יג: בשלמא למ"ד חדא לתרתי כו' שפיר, דנפקו להו מתורת דגן, אלא למ"ד כונתא דגן מעליא הוא קשיא. פי' כיון דנפקי מתורת דגן, א"כ אינן בכלל הנדר, דבנדריים הולכין אחר לשון בני אדם כדאיתא במס' נדרים (ל:), אלא למ"ד כונתא דהיינו כוסמת, הא דגן מעליא הוא, פי' שאין להסתפק בו, דהא סתם נדרים להחמיר כדתנן שם (יח:), וכש"כ הכא דהוא ודאי. ועי' במס' פסחים (לה.) דהכוסמין הוא מחמשת מיני דגן, והוא מין חטין ותורמין מזה על זה, עי"ש ברש"י ותוס'.

CHOL HAMOED [ZUCKER,FRANCIS] PAGES 81 FF. 13

12 / Buying and Selling

The Sages prohibited commerce on *Chol HaMoed* even when it entails only buying and selling and no actual *melacha*.¹ Commerce was forbidden since it often involves physical exertion or mental stress which detracts from the festive atmosphere of the day. However, even small, simple transactions which do not involve exertion were also included in this prohibition.³

Commerce is prohibited whether one personally buys or sells, or uses a non-Jew as his agent⁴ (see p. 97). It is prohibited whether one buys or sells for his personal needs or to earn profit for a business. However, just as *melacha* is permitted on *Chol HaMoed* in certain

(1) ס"י תקל"ט ס"א.

(2) בשו"ת הרא"ש כלל כ"ג כתב וז"ל בקניית פרקמטיא יש טורח גדול בדקדוק שיווי המקח ומתוך טרדתו ימנע משמחת יו"ט, גם לפעמים יקנה ביוקר ויצטער עכ"ל, וכן מבואר במג"א ריש ס"י תקל"ט שאיסור פרקמטיא הוא משום טרחא. (אולם בני"י סוף פ"ק דמו"ק כתב שפרקמטיא אסורה במועד משום גזירה שמא יכתוב, וכן איתא בב"י ריש ס"י תקל"ט בשם המ"מ, ועי' בישועות יעקב ס"י תקל"ט ס"ק א.)

instances (see p. 6), so too is commerce permitted in these same circumstances. Thus, one may buy or sell when necessary for the festival,⁵ to prevent a loss,⁶ or to provide a poor merchant, who lacks food, with the basic necessities.⁷ In addition to these general exemptions, commerce, since it entails only exertion but no *melacha*, is permitted in other instances as well.

Following is a discussion of the cases in which buying and selling is permitted.

Festival Needs

A storekeeper may sell during *Chol HaMoed* items which are needed for the festival.⁸ If it is apparent that these items are for festival use, selling is permitted without restriction; if not, certain limitations are imposed. For example, a bakery may conduct business in a normal fashion on *Chol HaMoed*.⁹ Since baked products are generally eaten fresh, it is obvious that those bought on *Chol HaMoed* are for festival use.¹⁰ A clothing store, on the other hand, whose merchandise is fit for either festival or post-festival use, may not open in its usual manner even to serve a customer buying clothes for the festival. The storekeeper must indicate that limitations on trade exist by, for example locking one of the store's two front doors¹¹ if both are normally kept open,¹² or by leaving the gate in front of the store

Buying and Selling

83

half closed.¹³ If the storekeeper did not adhere to this requirement and opened in the usual manner, one may, nevertheless, buy from that store.¹⁴

A storekeeper who has opened to accommodate those who are buying for the festival may sell to both Jew and non-Jew alike.¹⁵ However, he may not sell to a Jew who is buying for post-festival use.¹⁶

Davar Ha'aved

Commerce is permitted when necessary to prevent a loss of קרן, *principal*. For example, a storekeeper may sell on *Chol HaMoed* items in stock which are in danger of spoiling.¹⁷ If he was aware of this situation before the festival but deliberately delayed action until the festival, he is forbidden to sell them.¹⁸

In addition, a storekeeper may sell on *Chol HaMoed* in order to obtain the necessary funds to repay a loan, if he will otherwise incur a penalty.¹⁹

When engaging in commerce to avoid a loss, any *melacha* which is necessary in the process of selling (e.g. cutting material from a roll for a customer) is permitted.²⁰ Although selling is permitted to prevent a loss, business should be conducted discreetly²¹ (e.g. with one of the store's two front doors remaining locked).

✓ According to the guidelines given thus far, many types of stores would not be permitted to sell on *Chol HaMoed*.²² It has become the practice in many communities, however, for stores to open on *Chol HaMoed*.²³ The rationale given to justify this practice is that the closing of a store during *Chol HaMoed* can lead to a permanent loss of regular customers. When customers discover that the store which they usually patronize is closed, they will buy elsewhere. Even when the store reopens after the festival, the customers may continue to

buy at the other store, causing the first storeowner to suffer the loss of their patronage.²⁴ A loss of this type is considered to be a loss of principal and not simply a loss of new profit. However, since the possibility of this happening is usually somewhat remote, one should not use this as a justification for opening on *Chol HaMoed*²⁵ without first consulting a Rabbinic authority. In cases where there is indeed a reasonable possibility that a permanent loss of regular customers might occur, making it permissible to remain open on *Chol HaMoed*,²⁶ business must be conducted discreetly²⁷ (e.g. one of the two front doors should remain locked). If closing the store will not result in a loss of customers but only in the loss of sales during *Chol HaMoed*, it is considered merely a loss of new profit (see p. 55) and is thus not a justification for opening.

Some authorities maintain that a storekeeper who is selling on *Chol HaMoed* in order to avoid losing customers may not do any actual *melacha* such as cutting a length of material from a roll.²⁸

Stocks and Commodities

One may not buy stocks or commodities on *Chol HaMoed*⁵³ since it is unlikely that one of the aforementioned exemptions would apply to such purchases. However, one may sell a stock on *Chol HaMoed* if there is a reasonable possibility that he might otherwise incur a loss, or if he needs the money for *Simchas Yom Tov* (see pp. 86–87).

✓ *Limited Quantities and Reduced Items*

One may buy an item on *Chol HaMoed* not needed during the festival if it might not be available after the festival.⁷² For example, if, in a small town, there is but one grocery store which sells kosher products, a person may purchase on *Chol HaMoed* those items which he believes may not be available after the festival.

✓ One may also buy merchandise not needed on the festival if a big sale is held where substantial reductions are being offered.⁷³ A person who needs a new coat, for example, may buy one at a sale during *Chol HaMoed* if such large reductions may not be available after the festival. Many authorities maintain that it is permissible to buy at a sale only if it offers a *rare* opportunity for a bargain—one *not likely* to be found again after the festival.⁷⁴ However, if the article is needed immediately after the festival, it may be bought even at a sale

71 פשוט שהרי אפי' מלאכה גמורה מותרת בדבר האבד.

72 ע"י בתוס' מו"ק דף י"ב בד"ה וברבר וכו' בשם הר"ר יוסף. שמוכח מדבריו שמותר לקנות חפץ בשביל אחר המועד כשלא ימצא לקנותו לאחר הרגל, והטעם מפני שנחשב כדבר האבד, וע"י בדעת תורה לסי' תקל"ג ס"ה.

73 כן פסק מרן הגר"מ פיינשטיין שליט"א (פסקי הלכות אות מ') וכן שמענו מפי מו"ר הגר"י קמנצקי שליט"א, והוא ע"פ המבואר בסי' תקל"ט ס"ט שמותר לקנות יין בעת הבציר לצורך שתיית כל השנה אם לא ימצא כ"כ בזול לאחר המועד. והנה לכאורה נראה שרק חפץ שבדעתו לקנותו אפי' אם יצטרך לשלם ביוקר מותר לקנות בזול בחוה"מ, אבל חפץ שאינו נחוץ לו ואין בדעתו לקנותו ביוקר, אין להחיר לקנותו בחוה"מ, כי אין כאן דבר האבד שהרי לא יוציא מעות בשבילו לאחר המועד, וכן נראה מלשון הרמב"ן בחי' למו"ק דף י"א ע"ב (הובא בטור סי' תקל"ט) וז"ל אם היה צריך לבהמה וכו' ודעתו וראי ליקח אותם וגזרמן לו עכשיו מי שהוא מוכר בזול והרבר ידוע שלא יזדמן לו לאחר המועד כגון השיירא זה ודאי דבר האבד עכ"ל. אכן לדינא פסק מרן הגר"מ פיינשטיין שליט"א (פסקי הלכות אות מ"א) שמותר בכל אופן, וכן מבואר בתשו' מהגאב"ד דעברעצין שליט"א אות ס"ב.